

Gastvrijheid en ontmoeting; over de (christelijke) identiteit van een inloophuis

Situering

Veel inloophuizen hebben een relatie met de kerken. Soms weten medewerkers dit niet en daarom is het goed stil te staan bij een aantal basisbegrippen waarop het werk van inloophuizen is gebaseerd.

De basisbegrippen ontmoeting en gastvrijheid spelen bij dit werk een belangrijke rol. In de tekst "achtergrondinformatie" worden deze begrippen theologisch ingevuld.

De doelstellingen van deze module zijn:

- U weet wat uw eigen drijfveren zijn.
- U hebt zicht op de officiële missie van het huis.
- U kunt een relatie leggen tussen eigen drijfveren en missie van het huis.
- U bent in staat om de missie van het huis concreet te maken in de functie die ze uitoefenen.

Deze module gaat uit van groepswork.

Opzet

1. Opening
2. Oefeningen

1. Opening

Lees het gedicht "*Alle deuren open*" voor en laat de mensen hierop reflecteren.

Wat roept het bij de deelnemers op en in hoeverre heeft het met hun huis te maken?

2. Oefeningen

Eigen motivatie opsporen

- In een kring met twee keer hetzelfde maatje en daarna een ander maatje (schrijf elke stap op het kartonnetje)
- Pak een voorwerp dat iets zegt over uw eigen drijfveren (schrijf voorwerp op het kartonnetje).
- Zoek een maatje uit die u niet kent en vertel elkaar waarom u dat voorwerp hebt uitgekozen en wat dat voorwerp met uw eigen motivatie en drijfveren heeft te maken.
- Zoek een (bijbel)verhaal of een (bijbels)figuur waaraan je denkt bij het voorwerp dat je gekozen hebt.
- Deel hetgeen je gevonden hebt met je maatje.
- Schrijf op hoe in uw huis iets zichtbaar wordt van uw drijfveren en geef aan hoe u dat meer, beter of anders zou willen.
- Zoek een ander maatje en wissel aan elkaar uit wat u opgeschreven en gevonden hebt. Ga niet in discussie met elkaar, maar bevraag de ander op zijn/haar eigen keuzes.

Bezinning over "Gastvrijheid en ontmoeting".

- Leest u de informatie over "Gastvrijheid en ontmoeting" (achtergrondinformatie). Lees deze tekst individueel en met de volgende tekens becommentariëren:
 - zet een? bij wat je niet begrijpt,
 - een! bij wat je aanspreekt en een x bij waar je niets mee kunt.
- Vertelt u aan elkaar vertellen wat u opgeschreven heeft en bespreek dat met elkaar.

Een relatie leggen tussen je eigen drijfveren, de bezinning over gastvrijheid en ontmoeting en de doelstellingen van het huis waar je werkt.

- Schrijft u individueel op wat de doelstellingen van het eigen inloophuis zijn (het mooiste is als iedereen de geschreven formulering op papier bij zich heeft).
- Vergelijk in groepjes van drie *of* vier deze doelstellingen met elkaar; waar liggen overeenkomsten en waar de verschillen.
- leg ieder voor zich het verhaal bij het voorwerp van het begin, de tekst over gastvrijheid en ontmoeting en de doelstelling van eigen huis naast elkaar en met elkaar verbinden. Sluiten ze bij elkaar aan, botsen ze *of* zie je accentverschillen?
- Vertelt u hoe de hierboven genoemde drie dingen met elkaar 'werden verbonden *of* hoe die zouden moeten worden verbonden.
- Maak individueel *of* per groepje een limerick van het resultaat. (Een limerick is een vijfregelig versje waarvan de regels 1, 2 en 5 onderling rijmen en evenzo de - gewoonlijk kortere - regels 3 en 4).

Afsluiting

- Korte terugblik
- Afsluiting

Bijlagen

Achtergrondinformatie

Gastvrijheid

Gastvrijheid is volgens Koenen: iemand is gastvrij, dat wil zeggen gul in het onthalen, herbergzaam. Ook: getuige van gulheid, gul in het onthaal.

Bijbels is gastvrijheid een begrip uit de cultuur van het Midden-Oosten, een vanzelfsprekendheid, een plicht die niet als plicht aanvoelt. Er zijn veel verhalen over gastvrijheid te vinden in de bijbel. We noemen hier het verhaal bij uitstek: Genesis 18: Abraham ontvangt de drie vreemde mannen. In het nieuwe testament denken we aan Matteüs 25. Ook kunnen we denken aan alle regels om de vreemdeling tegemoet te treden in Deuteronomium 24 : 14-22. In het verhaal van Matteüs 22 wordt ingegaan op de plicht van de gast: je gedragen als gast bij de uitnodiging van een maaltijd, waarbij van de gast wordt verwacht dat hij bij het feestmaal ook zijn feestkleding aan doet; die feestkleding slaat waarschijnlijk op de houding van de gast.

Ook in de koran is gastvrijheid een centraal begrip. De Oosterse cultuur is ervan doordrongen. Over gastvrijheid, met name als het gaat om inloophuizen, is ook geschreven door Sake Stoppels, docent aan de VU. Hij schreef een boekje met de titel "Gastvrijheid". Hij zegt dat gastvrijheid een wezenlijk aspect van kerk-zijn is, van christen-zijn. Hij baseert zich daarbij op genoemde bijbelse noties. Stoppels zegt: "Gastvrijheid is een vreemdeling toelaten in een door jou geschapen situatie, toelaten in een gemeenschap, zondags en door de weeks."

Henk Vijver, docent bedrijfsethiek aan de Christelijke Hogeschool te Leeuwarden, schreef het boek "De ethiek van de gastvrijheid". Gastvrijheid is volgens hem iets wat je gratis geeft, onbaatzuchtig. Het is een universele waarde en je komt het in alle culturen tegen, bij de islam, het jodendom, in het christendom en bij Hindoes. Reeds lang voor de jaartelling waren er al opvanghuizen voor vermoeide reizigers. Historisch gezien heeft gastvrijheid vaak te maken met de opvang van vreemdelingen. Het is een fundamentele behoefte van mensen: wij zijn sociale wezens en aangewezen op elkaar.

(overgenomen uit de inleiding die de diaconaal consulent Atie de Vos hield op de ontmoetingsdag voor medewerkers van inloophuizen in Noord-Brabant en Limburg, april 2003).

Ontmoeting

Het hebreeuwse woord voor ontmoeting is afgeleid van een werkwoord "roepen". Ontmoeten is roepen, noemen, erbij roepen. Jij roept of je wordt geroepen. Jij geeft iemand een naam of een ander noemt jouw naam.

Het begint al met het scheppingsverhaal. God zeide..., God riep....., God riep het licht te voorschijn, zo kwam het te voorschijn, zo kwam ook de mens.

Als de mens geroepen wordt, als hij zijn naam hoort, dan komt een mens tot leven - denk aan wat er gebeurt als je een slapend kind wakker wil maken, je roept, je noemt zijn naam.

Denk ook aan de bijbelse verhalen over Zacheüs, de overspelige vrouw e.a. Jezus noemt deze mensen bij hun naam, hij ziet ze zoals ze zijn, hij gaat ze tegemoet op een manier dat zij zich herkend voelen. Ontmoeten is niet iets van een mens alleen. Er zijn anderen bij betrokken.

Ontmoeting gaat verschillende kanten uit:

- ontmoeting met jezelf
- ontmoeting met elkaar als geloofsgemeenschap
- ontmoeting met de samenleving, de wereld
- ontmoeting met God.

Ontmoeting heeft met die vier aspecten te maken. De volgorde is niet steeds gelijk, de aspecten mogen ook niet tegen elkaar uitgespeeld worden. De ontmoeting met God is onvolledig als je daarin niet ook jezelf en de ander(en) betreft. En de ontmoeting met de ander mag een extra dimensie krijgen door de ontmoeting met God. Alle vier aspecten zijn even belangrijk en onlosmakelijk met elkaar verbonden.

Ontmoetingen in het inloophuis hebben alles met het bovenstaande te maken. Een inloophuis wil ruimte geven voor ontmoeting. Mensen geven elkaar een naam, mensen roepen elkaar om zo gehoord, gezien te worden. Mensen ontdekken zo wie ze mogen zijn, wie ze van God uit mogen en kunnen zijn. Zowel gastheren/vrouwen als inlopers noemen elkaar bij de naam en kunnen groeien aan en met elkaar.

Gastvrijheid bieden betekent ruimte maken voor ontmoeting, voor "menswording", ruimte maken voor groei, voor leven, voor echt mens zijn.

Ontmoeting vraagt openheid voor de ander om te veranderen en veranderd te worden.

Ontmoeting heeft ruimte nodig waarin vrijheid wordt gedeeld en waar mensen worden aanvaard.

Ontmoeting vereist gelijkwaardigheid; partners zijn niet altijd gelijk, maar respecteren ieders eigenheid als van gelijke waarde.

Ontmoeting ontstaat als mensen willen delen, delen in ervaring, zorgen, inzichten, belevingen, geloof en dromen.

Ontmoeting ontstaat daar waar ruimte is voor veelkleurigheid en verscheidenheid.

Daar waar ruimte is voor ontmoeting, licht iets op van het Rijk van God.

(zie voor het begrip ontmoeting bladzijde 63 t/m 160 uit "Een huis met vele kamers" van dr. P. Schelling, uitgeverij Boekencentrum)

Tekst

ALLE DEUREN OPEN

Eens zullen alle deuren open gaan
en uit alle hoeken van behoud,
uit alle gesloten systemen,
zullen mensen te voorschijn treden
om elkaar voorgoed te kennen en te dienen. Ze zullen hun eigen registers
en doopboeken vergeten,
niet omzien naar hun heilige vaten en maten, maar elkaars inspiratie delen.
Van angst en moeten bevrijd,
uit sleur en conventie opgestaan,
zullen ze elkaar opzoeken
en luisteren naar elkaars verhalen
van geloof, hoop en liefde.
Ieder zal het beste van haar traditie inbrengen en zonder geheimtaal

zullen ze elkaar wijzer maken
over wat er vandaag gebeuren moet
om ook morgen nog te leven.
Hun groeiende gemeenschap
zal kerk, moskee noch tempel heten, maar naamloos "Mensenhuis" ,
met eindelijk een plek,
een huis en haard voor iedereen.
Ze zullen er ongewapend zijn,
en zich met geweld verdedigen
zal zijn als ongelooft.
God zelf, de Ene, zal er bij zijn en wonen, gelijkvloers,
als een God-met-ons.
Wij houden open huis
en openbare hemel.

Yechezkel Landau, directeur van het Open House-project in Ramla, Israël. Een plek waar de deuren opstaan, waar moslims, joden en Palestijnen en Israëliërs, samen leven en werken in een 'Mensenhuis', tegen alle verdrukking in.